

SBM 1264 Siim

Kulturhistorisk rapport

SBM1264 Siim, Dover sogn, Hjlemslev herred, tidl. Skanderborg amt. Sted nr. 16.02.03. Sb.nr. 310.

Kulturhistorisk rapport for den arkæologiske undersøgelsen af SBM 1264 Siim. Der blev ved undersøgelsen fundet spor af bebyggelse og aktivitet fra bronzealder. Der blev påtruffet enkelte gruber indeholdende keramik samt enkelte gruber med koge- eller ild-funktion, og enkelte stolper, som kan være resterne af en konstruktion, der går ud under feltgrænsen. Daglig leder Louise Søndergaard, Skanderborg Museum marts 2011.

SKANDERBORG MUSEUM

Abstract

Der blev udført en mindre systematisk udgravning på arealet, som er relativt højt-beliggende i kulturarvsareal sb. 271. Der fremkom 74 anlæg, heraf en del gruber samt stolpelignende anlæg. Der kunne ikke udskilles egentlige konstruktioner, men udgravningsfeltet var stærkt nedraspet af maskiner, så en del fortidsspor kan være tabt i forbindelse med jordarbejdet. Der blev fundet en større naturlig ravklump i en rodvælter, samt keramik i et par af gruberne. Keramikken kan dateres til yngre bronzealder

Undersøgelsens forhistorie

Undersøgelsen blev til på baggrund af en besigtigelse foretaget af museumsinspektør Ejvind Hertz fra Skanderborg Museum. Han opdagede resterne af fire nedraspede anlæg, antageligt gruber, heraf flere keramikførende. En midlertidig standsning af jordarbejdet efterfulgt af en mindre arkæologisk udgravning blev foretaget kort herefter.

Der er masser af fortidsminder i området lige omkring udgravningsfeltet - særligt syd for, hvor mere end en halv snes overpløjede gravhøje ligger spredt på den høje del af landskabet, sammen med fire fredede gravhøje (sb: 146, 147, 148, 149). Disse og udgravningsfeltet ligger i kulturarvsareal sb. 271, som dækker et areal med 20 registrerede gravhøje, hvoraf fem er fredede. De er del af en større aflang højgruppe med øst-vest orientering (se også kulturarvsareal 160203-270). Disse to højgrupper afspejler en del af et formodet vejforløb fra oldtiden fra Dover Kirke i øst til Falgårde vejsystemet i vest. Mange af gravhøjene menes at være fra ældre bronzealder, men der er også fund fra stenalder i gravhøjene. Det synes oplagt, at der inden for kulturarvsarealet skulle findes en bronzealderbygd. Mange af gravhøjene er truede af pløjning.

Udsigten mod syd fra udgravningsfeltet, hvor græssende køer hygger sig mellem gravhøjene.

Administrative data

Undersøgelsen opstod som følge af en standsning af jordarbejde.

18.03.2011: Skanderborg Museum foretager en midlertidig standsning af anlægsarbejdet jvnf: museumsloven §27,stk 2.

18.03.2011: KUAS pålægger Skanderborg Museum at standse den del af jordarbejdet der berører de registrerede fortidsminder. Jordarbejdet vil først kunne genoptages når undersøgelsen er gennemført jvnf. §27, stk 3.

19.03.2011: Brev fremsendes til bygherre, hvori det meddeles at de skal betale for de arkæologiske undersøgelser.

29.03.2011: Skanderborg Museums arkæologer påbegynder undersøgelsen

31.03.2011: Undersøgelsen afsluttes og arealet frigives.

Skanderborg Museum er ansvarlig for undersøgelsen samt opbevaring af originaldokumentation i form af tegninger og fotos, samt indsamlede genstande efter undersøgelsens afslutning.

Udgravningsmetode

Som følge af jordarbejdet var feltet afrømmet for muld ved museets ankomst. Det så ud til, at der så efterfølgende var tilført et tyndt lag jord/muld, som så efterfølgende var nedkørt/fladet ud. Eftersom entreprenørerne havde bortgravet en temmelig stor, keramikholdig grube (de sagde at de troede det var en trærod, som de ville have væk) ned i mere end 1ms dybde, nærrede Museets udsendte en vis mistanke om, at det tynde jordlag over feltet skulle fungere som "røgslør" for yderligere anlæg.

Derfor skulle hele feltet på ny muldafrømmes, hvilket blev gjort af entreprenørens egen maskine overvåget af museets arkæologer. Selvom afrømningen blev udført pænt, bar undergrund og anlæg præg af, at der var foregået en del kørsel/jordarbejde på feltet. At undergrunden primært var sand eller gruset sand, gjorde anlæggene yderligere nedraspede, og man kan frygte, at der er gået en del fortidsspor tabt i processen.

De fremkomne anlæg blev målt op med GPS og herefter snittet, tegnet og beskrevet.

Undersøgelsens resultater

Undersøgelsen frembragte i alt 74 indmålte anlæg. Heraf viste 38 sig at være naturlige spor - bl.a. af den megen dyreaktivitet i det bløde sand, 2 var ikke tolkbare oldtidsspor, mens der var 10 gruber, 19 stolpehuller og 5 anlæg diverse, herunder det allerede støbte fundament på feltet. Langt de fleste anlæg lå placeret på den østlige del af feltet, som både var den mest sandede og den højst beliggende. I alt blev der registreret 7 fund: knusesten, flintafslag, keramik samt en ravklump.

Gruberne virkede generelt ret nedraspede. Der var ikke meget tilbage af kogegruberne, og det dybeste anlæg i form af A4 var stort set bortgravet. Den tilbageblevne nedgravning målte 3,3x3,7m, men hvor stor selve gruben har været, er uvist. Brunligt fyld med trækul og keramik antydede partielt, at nedgravingen ikke er lavet meget større end selve gruben. Den var gravet lidt under 1m ned i undergrund, og også her kunne anes lidt kulturjord, så det har været en temmelig stor nedgravning. Funktion uvis. Det er fra denne bortgravede grube de fleste lerkarskår stammer, og man kan derfor formode, at en hel del keramik er gået tabt ved fjernelsen af kulturjorden. De fleste skår stammer fra store beklaskede forrådskar, og et enkelt randskår stammer fra en fin,

meget tyndvægget skål. Dateres til den sene del af yngre bronzealder – se evt. tidslinje bagerst i rapporten.

3 af gruberne var kogegruber med ildskørnede sten-skærver samt trækulsnister.

I 2 af gruberne fremkom keramik. I kogegruben A2 var der keramik af bronzealder/førromersk jernalder karakter, 1 knusesten samt 4 flintafslag. I en mindre grube A28 keramik, ligeledes af bronzealder/førromersk jernalder karakter.

Et lille udvalg af det fundne keramik.

Den fine glatte mundingsrand står i kontrast til den ru overflade på selve karret, der dog ikke skyldes sjusk fra pottemagers hånd, men at en sådan overflade har haft en afkølede funktion på karrets indhold.

Stolperne i feltet var både nedraspede og diffuse i nedgravningen og for de flestes vedkommende var der yderligere rodet rundt i fylden af mosegrise. Mange af stolperne var let tvivlsomme og ensomt beliggende, men en enkelt række stolper synes for regulære til at være tilfældige (A18, A19, A20 og A22). De er 31-47cm i diam. og dybden 7-28cm. Fylden er generelt diffust afgrænset mod den sandede undergrund, men stolperne anes som gråbrunt sand.

De ligger på en NV-SØ orienteret linje med 1,3-1,9m mellem sig. Fra A18 og mod N er der gravet yderligere muld/undergrund af, hvorfor der ikke kan genfindes flere stolper i denne retning.

Selvom det er usikkert, er det ganske muligt, at stolperne udgør resterne af et nedraspet hus fra bronzealder.

Et anlæg (A34), der i fladen blev antaget for at være en stor aflang grube, frembragte pludselig en ret stor ravklump i det SV-lige hjørne af nedgravningen. Straks blev der opsat målesystem omkring anlægget, der nu blev behandlet som en jordfæstegrav. Der blev tegnet og fotograferet i flere niveauer, men ved bundniveau blev det klart, at anlægget måtte være en rodvæltet eller lignende. Bunden var ganske irregulær og diffus, ligesom den ene side i anlægget. Ravklumpen, som ved nærmere eftersyn heller ikke er bearbejdet må skyldes en tilfældighed.

Museets medarbejder udgraver en grube i silende regnvej

Fremtidigt arbejde på stedet

Undersøgelserne ved Siim gjorde det klart, at der tydeligvis har været en del aktivitet i forhistorisk tid - påviseligt yngre bronzealder - på arealet. Der var tegn på bosættelse, men ingen sikre konstruktioner.

Let misvisende kort over det frigivne areal – kortmaterialet har nemlig ikke den nyere bebyggelse med, hvorfor det ser ud til at arealet er beliggende på landet, hvilket ikke er tilfældet!

De berørte områder er dog undersøgt til bunds og arealet er frigivet til fortsat anlægsarbejde.

Skanderborg Museum d. 22-09-2011

Periode	Underperiode	Kalenderår f./e. Kr.	
Middelalder		1536	
		1066	
Vikingetid		1066	
		750	
Jernalder	Germansk jernalder	750	
	Romersk jernalder	400	
	Førromersk jernalder	0	
		500	Gruber
Bronzealder	Yngre bronzealder	500	Gruber
	Ældre bronzealder		
		1700	
Yngre stenalder (Neolitikum)	Sen-neolitisk tid	1700	
	Enkeltgravstid	2400	
	Mellem-neolitisk tid (tragtbægerkultur)	2800	
	Tidlig-neolitisk tid (tragtbægerkultur)	3300	
		3900	
Ældre stenalder	Ertebøllekultur	3900	
	Kongemosekultur	5400	
		6800	
	Maglelosekultur	9000	
		9000	
Ældste stenalder	Ahrensburgkultur		
	Brommekultur		
	Federmesserkultur		
	Hamburgkultur	12500	